

TOLK- OCH ÖVERSÄTTARINSTITUTET
STOCKHOLMS UNIVERSITET

EXAMENSARBETET PÅ
ÖVERSÄTTARUTBILDNINGEN.
NÅGRA TIPS FÖR STUDERANDE

Birgitta Englund Dimitrova

Stockholm 2002
2 bearbetade upplagan

Innehållsförteckning

FÖRORD	2
1. EXAMENSARBETETS PLATS INOM ÖVERSÄTTARUTBILDNINGEN	3
1.1. MÅL FÖR ÖVERSÄTTARUTBILDNINGARNA.....	3
1.2. MÅL FÖR DELKURSEN EXAMENSARBETE.....	3
1.3. EXAMENSARBETET SOM GENRE.....	4
1.4. TÄNKT LÄSEKRETS FÖR EXAMENSARBETET	6
2. TIPS FÖR ARBETSGÅNG.....	7
2.1. VÄLJ KÄLLTEXT.....	7
2.1.1. <i>Källtextens omfång</i>	7
2.1.2. <i>Texttyp</i>	7
2.1.3. <i>Ämnesområde och svårighetsgrad</i>	8
2.1.4. <i>Översättningsuppgiftens grad av autenticitet</i>	8
2.2. LÄS KÄLLTEXTEN OCH GÖR EN FÖRSTA ANALYS AV DEN	9
2.3. PLANERA OCH GENOMFÖR EVENTUELL FORSKNINGSUPPGIFT/TERMINOLOGISK UNDERSÖKNING I ANSLUTNING TILL ÖVERSÄTTNINGSUPPGIFTEN	9
2.4. GÖR ANTECKNINGAR OM ALTERNATIV OCH PROBLEM OCH DINA TANKAR UNDER ÖVERSÄTTNINGSPROJEKTETS GÅNG	10
2.5. STRUKTURERA PROBLEMEN OCH TANKARNA TEMATISKT OCH GÖR EN PRELIMINÄR DISPOSITION	10
2.6. LÄMNA IN PRELIMINÄR(A) VERSION(ER) FÖR KOMMENTAR FRÅN HANDLEDAREN	11
3. KOMMENTARDELENS INNEHÅLL OCH DISPOSITION	12
3.1. FÖRSLAG TILL INGÅENDE DELAR	12
3.2. RESUMÉ.....	12
3.3. PRESENTATION OCH ANALYS AV KÄLLTEXTEN.....	13
3.3.1. <i>Presentation av författare och innehåll</i>	13
3.3.2. <i>Bestämning av texttyp och analys av källtexten</i>	13
3.3.3. <i>Bestämning av målgrupp</i>	14
3.3.4. <i>Exemplifiera analyserna</i>	14
3.4. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ÖVERSÄTTNINGEN.....	15
3.4.1. <i>Tänkt målgrupp för översättningen</i>	15
3.4.2. <i>Översättningsteoretiskt perspektiv på uppgiften och val av översättningsprincip</i> ...	15
3.5. ÖVERSÄTTNINGSKOMMENTAR/PROBLEM VID ÖVERSÄTTNINGEN.....	16
3.5.1. <i>"Typiska" översättningsproblem vid språkparet i fråga</i>	16
3.5.2. <i>Speciella problem vid översättningen av just denna text</i>	16
3.5.3. <i>Löpande kommentar</i>	17
3.6. BIBLIOGRAFI	18
4. FRÅGOR KRING TYPOGRAFISK UPPSTÄLLNING	19
4.1. INGÅENDE DELAR I UPPSATSEN	19
4.2. FÖRSÄTTSBLAG	19
4.3. INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	19
4.4. RUBRIKSYSTEM	20
4.5. KÄLLTEXTEN OCH DEN ÖVERSÄTTADE TEXTEN.....	20
4.6. EXEMPEL I TEXTEN.....	20
4.5.1. <i>Längre exempel</i>	20
4.5.2. <i>Kortare exempel</i>	21
4.5.3. <i>Annat alfabete</i>	21
5. ATT OPPONERA PÅ ETT EXAMENSARBETE	22
6. SLUTORD	23
7. REFERENSER	24
BILAGA 1	27

Förord

Som handledare för studenter på översättarutbildningar som ska skriva examensarbete har jag känt ett stort behov av någon form av liten skriven instruktion, som kunde besvara de vanligast förekommande frågorna från studenterna. Detta skulle underlätta arbetet för alla inblandade. Den här skriften är ett resultat av detta. Som framgår av texten, är innehållet i första hand inriktat mot de studenter som gör examensarbete i form av översättning med kommentar. Naturligtvis kan tipsen användas också av den som gör ett mindre omfångsrikt specialarbete eller liknande. Förhoppningsvis kan somligt vara av intresse också för andra studenter som vill skriva om olika aspekter av översättning, t ex språkstudenter som vill skriva uppsats om översättning. Ett antal tips om litteratur inom översättningsområdet finns med. Jag har strävat efter att ge referenser till dels internationella klassiska verk, framför allt sådana som innehåller välkända teorier och/eller tillämpbara analysmodeller, dels till arbeten på svenska och/eller med anknytning till svenska förhållanden. Någon fullständighet är det inte alls tal om, och jag är mycket tacksam för tips om ytterligare litteratur som bör vara med, liksom naturligtvis övriga synpunkter på innehållet.

Stockholm i januari 2002
Birgitta Englund Dimitrova

Tolk- och översättarinstitutet, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm.
Telefon 08-16 14 83, telefax 08-16 13 96, e-mail: Birgitta.Englund@tolk.su.se

1. Examensarbetets plats inom översättarutbildningen

1.1. Mål för översättarutbildningarna

Översättarutbildningen är, till skillnad från många andra språkutbildningar på svenska universitet, specifikt inriktad på en viss yrkesverksamhet - arbete med översättningar, vanligtvis av texter av fackspråkligt slag. Utbildningen ska, som alla högskoleutbildningar, bygga på en vetenskaplig grund, och i det aktuella fallet innebär det att utbildningen ska integrera teori och praktik. Detta avspeglas i utbildningens uppläggning, där ju praktiska övningar med relevans för översättningsverksamhet blandas med olika teoretiska inslag, som t ex textanalys, översättningsteori, kontrastiv grammatik och kontrastiv kulturkunskap. Examensarbetet kan sägas också karaktäriseras av denna blandning.

1.2. Mål för delkursen examensarbete

Generellt ska examensarbetet inom olika slag av högskoleutbildningar ge erfarenhet av vetenskapligt arbete. Studenten ska lära sig att tillämpa en vetenskaplig metod för att behandla något problem med anknytning till utbildningen.

När det gäller just översättarutbildning, ser utbildningarnas kursplaner vid olika lärosäten naturligtvis delvis olika ut. Som exempel på hur det kan se ut, ger jag här formuleringarna i kursplanen (senaste ändring 2000-12-12) för Tolk- och översättarinstitutets magisterprogram i översättning. Här anges:

"Syftet med examensarbetet är att ge erfarenhet av vetenskapligt arbete på översättningens område. Framställningen i examensarbetet skall uppfylla de kriterier med avseende på vetenskaplighet och självständighet som gäller för ett arbete på magisternivå.

Examensarbetet utformas på ett av följande sätt:

1. En längre översättning från det valda källspråket till svenska. Texten ska ha fackspråklig karaktär och kan vara vald antingen inom något ämnes-/fackområde som förekommit inom utbildningen eller inom något annat fackområde efter studentens eget val. Översättningen skall åtföljas av en kommentar, där källtexten analyseras, problem i översättningsarbetet anges och de valda lösningarna motiveras utifrån ett översättnings-teoretiskt perspektiv. Om kommentarerna skrivs på svenska, krävs en utförlig sammanfattning på källspråket.

2. En uppsats med anknytning till översättningsteori/översättningsforskning. Uppsatsen kan t ex granska en eller flera översättningar eller utgöras av annat översättningsrelaterat arbete, som har anknytning till teman som behandlats under utbildningens gång."

Allmänt kan man utgå från att målet med delkursen är att visa på hur studenten integrerat de olika insikterna i de andra momenten, och hur hon förmår både tillämpa dem och teoretiskt begrunda dem i ett praktiskt översättningsarbete.

Beträffande examensarbetets utformning och innehåll framgår av formuleringarna i studieplanen att de studerande vanligen har att välja mellan två olika alternativ för sitt examensarbete, antingen att göra en egen, längre översättning med åtföljande kommentar eller att göra en granskning av en eller flera översättningar. I praktiken tenderar de flesta studenter att välja det förstnämnda alternativet. Det är också denna variant som föreliggande häfte inriktar sig på.

Själva arbetet med examensarbetet kommer alltså att bestå av att dels göra en översättning, dels skriva en kommentar till översättningen. Kommentardelen i sin tur kan sägas sönderfalla i två huvudsakliga delar, dels en analys av källtexten, dels en analys av förutsättningarna för översättningen och de problem man har mött och lösningar man har valt. Man måste alltså göra en analys av de egna problemlösningarna och en motivering av dem. Bästa resultatet får man om arbetsmomenten översättning och kommentarskrivande går hand i hand, och inte utförs som två från varandra fristående delar.

1.3. Examensarbetet som genre

Sedan lång tid tillbaka kan man i olika översatta verk (skönlitterära oftast) återfinna översättarens kommentar till översättningen. Dessa kommentarer är ofta mycket intressanta att läsa, men inte alltid av det slag som den kommentar som vi här på universitetet förväntar oss. Översättarens kommentarer tar vanligen sikte på något enstaka drag eller svårighet i översättningen; den kommentar som vi talar om här har lite vidare syftning.

I vissa avseenden kan man jämföra examensarbetet som genre med översättningskritik. Den vetenskapliga översättningskritiken är än så länge inte så väl utvecklad. Ändå finns det modeller som man åtminstone delvis skulle kunna använda sig av i sin kommentar. Man måste dock komma ihåg en viktig skillnad, nämligen att översättningskritik utförs av någon annan än översättaren själv. I idealfallet är det någon som inte känner översättaren och som därför saknar personligt intresse av resultatet av kritiken, dvs om man kommer fram till att översättningen är bra eller dålig, eller något annat värdeomdöme. Den som utför översättningskritik kan alltså förväntas visa åtminstone en viss grad av objektivitet. Naturligtvis finns det också personligt tyckande och subjektivitet, men detta kan åtminstone i någon mån uppvägas av om kritikern i sin utvärdering dels tar hänsyn till de valda lösningarnas konsekventa genomförande, dels deras lämplighet.

Översättningskommentaren däremot utförs vanligen av översättaren själv. Det ligger i sakens natur att man inte kan förhålla sig helt objektiv till sitt eget verk. Man måste rimligtvis anse att de lösningar man valt är de korrekta och de bästa - annars skulle man ju ha gjort ett annat val. Som översättare kan man alltså inte helt objektivt bedöma sitt eget verk. Med nödvändighet kommer arbetet därför att präglas av en viss grad av subjektivitet.

Vad man däremot kan göra som översättare (och vad man ska göra i en kommentar av detta slag), är att redogöra för och motivera sina val. Det gäller dels det allmänna övergripande valet, alltså valet av översättningsprincip, men också tillämpningen av den i enskilda fall, som man bedömer är av intresse eller som har vållat speciella problem. Den motivering man ger måste vara väl underbyggd för att vara av intresse; det räcker alltså inte att skriva att "detta uttryck kan översättas med x, y eller z; jag valde variant z för att den låter bäst/är mest idiomatisk" eller något annat svepande. Det är ointressant att få veta att översättaren tycker att varianten z lät bäst - som läsare utgår man naturligtvis från att översättaren tyckte så, att det är anledningen till att variant z över huvud taget står i den översatta texten! Det intressanta är att få veta varför översättaren tyckte så.

Eftersom examensarbetet är ett akademiskt arbete som ska uppfylla krav på vetenskaplighet, är det nödvändigt att du följer de regler och konventioner som finns för det som brukar kallas akademiskt skrivande. Ett absolut grundläggande krav är att det klart framgår vad som är dina egna påståenden och analyser och vad du har hämtat från andra källor. I det avseendet ställer man samma krav på ett examensarbete som på varje annan vetenskaplig skrift. För referenshantering, dvs för att hänvisa till källor, finns det tre huvudsakliga system (se Backman 1998:102), nämligen parentessystemet (också kallat Harvardsystemet), notsystemet och siffersystemet. Om du inte av din lärare får besked om att du måste välja ett visst system, kan du välja själv. Men det är oerhört viktigt att du är konsekvent, du får alltså inte blanda de olika systemen! Själv använder jag oftast parentessystemet, och det är också det som jag har använt i den här skriften.

Litteraturtips

Exempel på översättares egna kommentarer och reflektioner: artiklarna i volymen Blomqvist & Löfgren 1997, några av artiklarna i följande volymer: Eriksson 2001, Lönnqvist 1993. Medlemstidningar för olika översättarorganisationer innehåller ofta intressanta artiklar av yrkesverksamma översättare med konkreta exempel på översättningsproblem och deras lösningar.

Exempel på modeller inom översättningskritik: Koller 1983/1992, House 1977, 1997, Vehmas-Lehto 1989. Se även kap. 7 i Ingo 1991.

Handledningar i akademiskt skrivande: Backman 1985, 1998, Lindblad 1998, Schött, Melin, Strand & Moberg 1998, Strömquist 1998.

1.4. Tänkt läsekrets för examensarbetet

När man skriver den här typen av arbete, ska man tänka på att det ska kunna läsas med någon behållning också av den som kanske inte kan det språk som ens utbildning är inriktad på och som man översätter från. Det kan t ex vara studenter och lärare på översättarutbildningar i andra språk eller på allmänna språkutbildningar, eller kanske en förlagsredaktör som ska avgöra om ens översättning ska ges ut. Du kan också komma att använda arbetet i olika andra sammanhang där du vill presentera dig själv som översättare. De översättningsteoretiska och -praktiska frågeställningarna som du tar upp är ju av intresse för alla som sysslar med översättning. Därför bör du i din presentation och dina analyser tänka på att lämna tillräckligt mycket information för en sådan, vidare läsekrets. Det innebär exempelvis att vid behov ge översättning till svenska av ord eller uttryck som du behandlar i kommentardelen. Det innebär också att försöka vara extra tydlig när man ger bakgrunden till de problem eller frågeställningar i översättningsarbetet som man tar upp, t ex när det gäller en grammatisk konstruktion utan motsvarighet i målspråket, vad som är det speciella i originalets ordval, osv. Det kan också i vissa fall innebära att du, när du citerar kortare eller längre stycken ur något arbete, behöver översätta citatet till svenska, förutom att du naturligtvis återger det i original. Det kan gälla t ex om citatet är på något mer "ovanligt" språk. Ett alternativ, om du inte vill översätta citatet i dess helhet, är att i stället i din löpande text redogöra för det viktigaste innehållet i det.

2. Tips för arbetsgång

2.1. Välj källtext

Det första steget i examensarbetet är naturligtvis att välja den text som du ska översätta, alltså det som i den här framställningen benämns källtexten. Det kan inte nog påpekas hur viktigt det är att inte dröja alltför länge med att välja källtexten! Valet av text kan vara en ganska lång procedur och innebära att du kommer att läsa ett antal olika texter, innan du bestämmer dig. Detta är något man bör börja med redan tidigare under utbildningen, parallellt med övriga studier, och absolut inte spara till början av den period som enligt kursplan och schema är avsatt för examensarbetet. När den perioden börjar, bör man redan ha valt sin text.

2.1.1. Källtextens omfång

Exakt vilket omfång källtexten ska ha går inte att ange i absoluta termer. Det beror bl a på

- vilket poängantal som momentet examensarbete omfattar;
- vilket språk man översätter från;
- källtextens svårighetsgrad.

Allmänt kan dock sägas att det ska vara en text av större omfång, dvs vanligen mer än 20 sidor (om delkursen omfattar 20 poäng). En tumregel kanske kan vara att källtexten minst bör vara lika många sidor som delkursens poängtal. Texten kan vara antingen en hel, avslutad text, eller en del av en större text, t ex ett eller flera kapitel i en bok.

Man bör undvika att stirra sig blind på omfånget i sidor, och framför allt inte avstå från en viss text bara för att den kanske är något längre än det sidantal som uppgivits för den utbildning man går på. Som du säkert redan har märkt under din utbildnings gång, tar det lite tid att "komma in i" en viss text som man översätter, och många av de största svårigheterna tenderar att uppträda i början av översättningsarbetet. Sedan flyter det vanligen allt lättare, och därför kan det i praktiken vara ganska liten skillnad i arbetsinsats mellan att översätta t ex 30 sidor och 40 sidor.

2.1.2. Texttyp

I vissa utbildningar, t ex i den kursplan jag citerade ovan, föreskrivs direkt vilken typ av text som ska användas. Om det inte finns några sådana föreskrifter, är friheten större. Eftersom utbildningarna vanligen är inriktade på översättning av texter med fackspråklig karaktär, kan det vara lämpligast att välja en sådan text också för examensarbetet. Detta ska

ju vara ett resultat av och avspegla utbildningen. Dessutom är det ju den typ av texter som du har fått träning i att översätta, och alltså rimligen bör klara bäst av. Samtidigt kan examensarbetet ge en möjlighet att prova på ett område som inte berörts i utbildningen. Hur som helst: glöm inte att examinator på delkursen måste godkänna ditt val av källtext, så börja inte översättningsarbetet innan du har fått grönt ljus!

2.1.3. *Ämnesområde och svårighetsgrad*

Vilket ämnesområde källtexten ska behandla, går inte att ge anvisningar om här. Väljer du något område där du känner dig väl insatt, är det rimligt att du tar en text med högre svårighetsgrad, eftersom du då redan är bekant med åtminstone den grundläggande terminologin och förmodligen textkonventionerna. Källtexten ska ju erbjuda dig något att "bita i" och problem att lösa översättningstekniskt. Är däremot ämnesområdet helt nytt för dig, väljer du kanske en text med mer grundläggande innehåll. Examensarbetet kan då utgöra en port för dig in i ett nytt område där du kanske bedömer utsikterna till arbete som goda.

Undvik att ha enbart kriteriet textens svårighetsgrad som alltför utslagsgivande. Det som kanske vid ett första påseende verkade vara en ganska lätt text att översätta kan erbjuda svårigheter som man inte hade väntat sig.

2.1.4. *Översättningsuppgiftens grad av autenticitet*

Ett viktigt krav på källtexten är att den, och översättningsuppgiften som sådan, ska ha autentisk karaktär. Orsaken till detta är att du måste kunna finna ett tänkbart översättningssyfte, dvs du måste kunna ange för vilken läsekrets och i vilket syfte översättningen görs. Detta underlättas naturligtvis betydligt av om det är en verklig beställning, eftersom du då av beställaren kan få veta översättningens syfte och tänkta målgrupp. Har man inte fått beställning på en text som passar att använda som del av examensarbetet, är det alltså nödvändigt att texten tillåter att man själv som översättare kan tänka ut ett plausibelt syfte för översättningen. Lyckas man inte med detta, blir det i praktiken mycket svårt att lösa många av de konkreta problem som dyker upp under arbetets gång, liksom också att motivera de lösningar man väljer. Dessutom måste det kännas både trist och frustrerande att utföra ett så "overkligt" översättningsuppdrag!

Många studenter ser examensarbetet som en möjlighet att översätta en text som de tycker bör översättas eller tror att de skulle kunna placera när den väl är färdig. En utmärkt idé är att försöka få en källtext från något företag, förlag, myndighet, organisation eller liknande.

2.2. Läs källtexten och gör en första analys av den

Det första steget i varje översättningsarbete är förstås att bilda sig en uppfattning om källtexten genom någon form av läsning. Om du har valt din källtext själv, har du naturligtvis redan i praktiken bekantat dig med texten, om inte annat så genom att skumma den.

Denna läsning ligger till grund för den analys av källtexten som ska ingå i examensarbetet. En första version av denna analys kan du alltså prestera på ett ganska tidigt stadium. Du bör redan nu *skriva ner* ett utkast till en sådan analys, som sedan ska ingå i kommentardelen (se vidare nedan avsn. 3.3). Denna analys kommer sedan troligen att modifieras på olika sätt, beroende på att du i det egentliga översättningsarbetet tränger djupare in i källtexten, upptäcker nya aspekter och problem som är värda en kommentar.

Också dina *preliminära tankar om översättningsprincip* (se nedan 3.4.2) eller vilka alternativ du ser, bör du kunna skriva ner på detta stadium. Sådana tankar måste ju finnas på något plan för att man ska kunna påbörja sitt översättningsarbete. Är man osäker, skriver man dem på det här stadiet i diskussionsform med de möjliga varianterna, men utan att ta definitiv ställning.

Det är viktigt att inte spara arbetet med att göra och skriva dessa analyser till ett sent skede i själva översättningsarbetet, för detta kan i värsta fall innebära att analysen känns ”påklistrad” och inte motsvarar den mer ”intuitiva” analys av texten som man gör vid varje arbete med en text, och som i de här fallen faktiskt ligger till grund för översättningsarbetet.

2.3. Planera och genomför eventuell forskningsuppgift/terminologisk undersökning i anslutning till översättningsuppgiften

Många gånger är det lämpligt att genomföra en mindre forskningsuppgift eller terminologisk undersökning i anslutning till översättningsarbetet. Undersökningen kan t ex gälla kontrastiva (källspråk – målspråk) textlingvistiska aspekter beträffande den texttyp du ska översätta, och kan baseras på några originaltexter på de båda språken (se vidare avsnitt 3.4 och 3.5).

Om källtexten innehåller många termer inom ett visst fackområde, kan det bli nödvändigt att göra en undersökning av målspråkets termer på samma område. Resultaten kan presenteras i arbetet som en termlista.

2.4. Gör anteckningar om alternativ och problem och dina tankar under översättningsarbetets gång

Det är en god idé att under översättningsarbetets gång göra anteckningar om problem, dina funderingar på olika alternativa sätt att lösa problemen, och att spara detta material. Glöm inte då att för varje problem eller kommentar du skriver ner, göra en anteckning om var i källtexten (sida och rad) det finns, som anteckningen hänför sig till! På det sättet slipper du mycket letande och bläddrande när du vill titta på passusen igen i källtexten.

Om du väljer att göra dina anteckningar i dagboksform eller t ex på "lösa lappar" har kanske inte så stor betydelse. Båda har sina fördelar: dagboksformen kanske fungerar som en uppmuntran att överhuvud taget skriva, medan "löslappssystemet" (på papper eller i dator) kanske är en fördel i nästa skede av arbetet, den tematiska struktureringen.

Det viktiga är i alla fall att du redan från början dokumenterar inte bara din översättning, som du ju skriver ner, utan också dina tankar kring översättningen, medan du arbetar med den. Det är tyvärr en illusion att tro att "man kommer ihåg det där sedan", när det är dags att skriva kommentaren. En hel del av det du tänkte, och som hade varit värt att ta med i kommentardelen, kommer då att vara borta ur ditt minne. Du kommer dessutom under översättningsarbetets gång göra en hel del ändringar i din översatta text, utifrån hur du har resonerat. Allt detta kan du omöjligt komma ihåg, och en hel del av det kan vara värt att få med i kommentaren i en eller annan form, även om det naturligtvis inte betyder att du fullständigt ska dokumentera alla successiva varianter av din översättning i examensarbetet. Vad som ska återspeglas är snarare dina egna mentala diskussioner med dig själv (och andra) och de resultat de har givit i den översatta texten.

2.5. Strukturera problemen och tankarna tematiskt och gör en preliminär disposition

Nästa steg i arbetet är att försöka strukturera problemen i översättningsarbetet och dina kommentarer tematiskt, dvs att sammanföra dina kommentarer kring samma eller likartade problemställningar som aktualiserats på olika ställen i källtexten. På grundval av detta kan du nu börja skriva en preliminär version av kommentardelen.

På grundval av struktureringen kan du också göra en preliminär disposition i form av en uppställning av tänkbara rubriker på de ingående avsnitten. På detta sätt framgår den hierarkiska struktur som arbetet kan få. Denna preliminära disposition är till stor hjälp för dig själv, eftersom du då lättare ser eventuella brister i strukturen, t ex om du på ett omotiverat sätt behandlar liknande problemställningar på olika ställen, när de kanske hellre borde sammanföras. Den preliminära dispositionen är naturligtvis också nödvändig för att din handledare ska kunna få en uppfattning om hur det färdiga arbetet är tänkt att se ut.

Beträffande dispositionen kan det naturligtvis bli många förändringar, i form av omflyttningar, möjliga nya mellanrubriker osv när det kommer till mer text. Då man

förutsätter att studenter på översättarutbildningar har tillgång till ordbehandlingsprogram, utgör ju detta inte något praktiskt problem. Men det gäller att ha den mentala beredskapen och inte till varje pris låsa fast sig vid en viss disposition som i något skede tycktes utmärkt.

Översättningskommentaren kan alternativt göras i form av löpande kommentarer till texten; se nedan avsnitt 3.5.3.

2.6. Lämna in preliminär(a) version(er) för kommentar från handledaren

Hur exakt handledningen ska gå till måste naturligtvis bestämmas av handledaren och studenten. Det är dock alltid en bra idé med fasta datum då man måste lämna ifrån sig något. Om inte handledaren gör upp ett schema över datum då du ska lämna ifrån dig olika versioner av examensarbetet, bör du själv göra upp ett sådant för din egen räkning. Du kan räkna med att handledaren i normalfallet behöver titta på de olika versionerna av ett examensarbete av det här slaget minst 2 gånger, inte sällan fler än så.

I regel ska uppsatsen också försvaras på ett seminarium, i preliminär form eller i slutversion.

3. Kommentardelens innehåll och disposition

3.1. Förslag till ingående delar

Följande är ett schematiskt förslag till delar som bör ingå i kommentardelen.

1. Resumé/abstrakt
2. Presentation och analys av källtexten
  - a. presentation av (författare och) innehåll
  - b. bestämning av källtextens texttyp och analys av texten
  - c. bestämning av källtextens målgrupp
3. Förutsättningar för översättningen
  - a. tänkt målgrupp
  - b. översättningsmetod/princip
4. Redovisning av forskningsuppgift/terminologisk undersökning i anslutning till översättningsuppgiften
5. Översättningskommentar/Problem vid översättningen
  - a. typiska problem vid översättning mellan källspråket och målspråket
  - b. speciella problem vid översättningen av just denna text
6. Avslutning

Det är naturligtvis inte nödvändigt att strikt hålla sig till denna mall. Framför allt kan vissa av rubrikerna med fördel få en mer "talande" formulering, som tydligare visar vad det är som tas upp i avsnittet i fråga. Låt mallen snarare fungera som en hjälp till och påminnelse om vilka delar som bör vara med.

3.2. Resumé

Arbetet inleds med en resumé, ofta kallad abstrakt, där du kort nämner syfte, metod och viktigaste resultat. Även om resumén placeras i inledningen av arbetet, skrivs den i praktiken sist. Resumén ska ge en potentiell läsare tillräckliga upplysningar för att hon/han ska kunna bedöma om arbetet är tillräckligt intressant för att läsas i sin helhet.

3.3. Presentation och analys av källtexten

3.3.1. *Presentation av författare och innehåll*

I vilken mån författaren ska presenteras, beror naturligtvis på vad det är för slags text man översätter, och om författaren över huvud taget är namngiven i texten. Även i de fall författaren är namngiven, kan det i vissa fall vara av relativt ringa intresse att ge upplysningar om honom/henne. I andra fall kan det vara motiverat med en närmare presentation, kanske också av författarens övriga produktion, liksom om något finns tidigare översatt till svenska av samma författare, osv. Detta är naturligtvis motiverat framför allt vid skönlitterär översättning, men kan också bli aktuellt vid översättning av vissa facktexter. Detta kan i så fall nämnas dels i den kommenterande texten, dels bör exakta bibliografiska upplysningar lämnas i examensarbetets bibliografi.

Om man översätter ett verk med mer än en namngiven författare, kan det vara av intresse att söka få fram information om den inbördes arbetsfördelningen mellan författarna - detta kan ju också vara relevant för översättningsarbetet, då det kanske förekommer individuella stildrag i de olika delarna av texten.

Om du översätter en viss text i dess helhet, finns det ingen anledning att ge någon sammanfattning av innehållet, eftersom ju detta finns dokumenterat i sin helhet i ditt arbete. Om du däremot översätter en del av en större text, bör du ge lite fylligare upplysningar om hela texten, och en karakteristik av den del du översätter och dess plats i textens helhet.

Om du översätter en text inom ett visst fackområde, kan det också finnas anledning att kort nämna något om vilken annan litteratur (i original och översättning) som finns inom detta område på svenska, för att på detta sätt ge en bild av det kommunikativa sammanhang som din översättning ska bli en del av.

3.3.2. *Bestämning av texttyp och analys av källtexten*

Textens funktion eller funktioner bör kort karakteriseras. Lämpliga redskap för detta har du förhoppningsvis fått under din utbildnings gång, både i kurserna i textanalys och i översättningsteori. Glöm inte att i din skrivna kommentar hänvisa till de verk och modeller du använder vid analysarbetet. Du förväntas alltså här kunna göra analyser som bygger inte bara på ditt spontana intryck när du läser källtexten, utan som refererar till forskare och teorier som du fått bekanta er med.

Vad exakt som ska tas upp i analysen av språkliga och stilistiska karakteristika måste självklart utgå från den konkreta källtexten och det aktuella språkparet.

Litteraturtips

Svensk textanalys: Hellspong & Ledin 1997, Hellspong 2001, Melin & Lange 1985, Säfström & Östman 1999.

Kontrastiva aspekter svenska – andra språk: Större grammatikor på svenska för respektive främmande språk tar ofta upp kontrastiva aspekter. Dessutom finns ett antal mer specialiserade arbeten, t ex för franska-svenska: Eriksson 1997, Tegelberg 2000, dessutom flera artiklar i volymerna Eriksson 1998, 2000; för tyska-svenska Magnusson 1987. Bland litteraturtipsen under punkt 3.5.3 finns också verk som innehåller analyser och kommentarer kring kontrastiva aspekter.

3.3.3. *Bestämning av målgrupp*

Vid bestämningen av källtextens målgrupp kan man ha hjälp av uttryckliga upplysningar inom ramen för själva texten, eller t ex i ett förord. Var och hur texten är publicerad och finns till försäljning eller tillhandahålls på annat sätt är också en hjälp vid denna bestämning. Ibland kan man kanske också få hjälp genom direktkontakt med författaren. Ibland kanske man helt enkelt själv måste skriva vad man tror, utan att ha något yttre stöd för sin uppfattning, annat än textens utformning t ex. Man bör dock helst inte bara ange sin åsikt om tänkt målgrupp, utan också försöka underbygga sin uppfattning, dvs anföra de eventuella fakta eller citat som gör att man drar en viss slutsats.

Vid bestämningen av målgruppen bör man inte bara tänka på sådana uppgifter som dess antagna sammansättning beträffande kön, ålder, utbildning, och dylikt, utan också det som är speciellt viktigt just i översättningsperspektiv, nämligen i vilken mån målgruppen har specifik kulturkompetens som är nödvändigt för förståelsen av texten, dvs texten är särskilt skriven för läsare i (vanligen) källkulturen och därför förutsätter speciella kunskaper om denna kultur.

3.3.4. *Exemplifiera analyserna*

I samtliga analyser som du presenterar är det naturligtvis viktigt att du ger ett underlag för dina analyser genom att ge ett eller flera exempel ur din källtext!

3.4. Förutsättningar för översättningen

3.4.1. *Tänkt målgrupp för översättningen*

Du måste ange vilken målgrupp som du har tänkt sig för din översättning. I många fall visar det sig naturligtvis att målgruppen i mycket liknar den som du antagit för originaltexten, men det finns givetvis (nästan) alltid en skillnad som man måste ta hänsyn till: nämligen den som gäller när (och så är det ju mestadels) källtextens och måltextens tänkta målgrupper befinner sig i olika länder och olika kulturer. Du bör diskutera om sådana eller andra skillnader mellan målgrupperna har konsekvenser för hur du utformar din översättning.

I avsnittet om tänkt målgrupp kan också lämpligen ingå några uppgifter om eventuell publikation av texten: om detta redan är bestämt eller om hur man kan tänka sig den (dvs hur den bör se ut för att den ska stämma med den målgrupp man har tänkt sig).

3.4.2. *Översättningsteoretiskt perspektiv på uppgiften och val av översättningsprincip*

På grundval av uppgifterna fram till nu bör du kunna säga något om vilken/vilka övergripande översättningsprincip/er/ eller översättningsmetod/er/ du anser att texten ska översättas med. Denna princip kan sägas vara avgörande för vilka strategier som kommer att användas i lösningen av de konkreta översättningsproblemen. I ditt resonemang kring detta ska du hänvisa till de översättningsteoretiker du har fått bekanta dig med, och naturligtvis se till att argumentera för sitt val av princip. Här ska du alltså göra en direkt koppling mellan den översättningsteoretiska litteratur som du läst och diskuterat under momentet översättningsteori och det praktiska översättningsarbetet.

Litteraturtips

Fawcett 1997, Ingo 1991 (framför allt kap. 4), Koller 1983/1992 (även ett kapitel i Chesterman 1989), Munday 2001, Newmark 1988, Nida 1964, Nida & Taber 1969, Nord 1997, Toury 1995. Volymerna Chesterman 1989 och Venuti 2000 innehåller ett urval av artiklar/kapitel av olika översättningsforskare och -teoretiker.

Uppslagsverk med terminologi om översättning: Baker & Malmkjær 1998, Delisle et al. 1999, Shuttleworth & Cowie 1997, Snell-Hornby et al. 1999.

3.5. Översättningskommentar/Problem vid översättningen

Vad som förtjänar en kommentar och vad som har varit problem är naturligtvis betingat både av den valda källtexten och av dina egna förutsättningar som översättare. När du går igenom de frågeställningar du kan tänka dig att ta upp, kanske det visar sig att en del är "typiska" för just ditt språkpar, oberoende av vilken text man översätter, medan andra är mer specifikt beroende av just den text du har valt. Om det är så, och om den första kategorin är ofta förekommande i din text, kan du välja att ge sådana problem ett eget avsnitt.

3.5.1. *"Typiska" översättningsproblem vid språkparet i fråga*

Det är ju välkänt att vissa typer av problem gärna återkommer så fort det blir frågan om att översätta mellan två bestämda språk. Exakt vilka problem dessa är mellan de båda språken i just ditt språkpar, har du naturligtvis vid det här laget i din utbildning redan en god uppfattning om.

"Typiska" problem kan vara av olika slag. Exempel på ett sådant är när en viss grammatisk kategori i källspråket saknar motsvarighet i målspråket. Ett annat är när en viss grammatisk eller stilistik kategori har frekvensskillnader i användning i de båda språken. Sådana frekvensskillnader kan vara allmänna, i "all" användning av respektive språk, eller begränsade bara till vissa register/stilar.

Om denna typ av problem har varit aktuell i översättningsarbetet, kan det vara lämpligt att ta upp dem i sin kommentar, med utgångspunkt dels i källtexten och den översatta texten, dels i de kontrastiva kunskaper man har om de båda språken. Man kan också redogöra för om man har haft några särskilda strategier för att lösa dessa problem, samt ge exempel på detta.

Men detta ska förstås bara tas upp om det faktiskt har aktualiserats sådana exempel i översättningsarbetet! Det är ju föga meningsfullt att skriva t ex så här: "Ett vanligt problem vid översättning från x-iska till svenska är x-iskans participkonstruktioner, som ofta saknar direkt motsvarighet i svenskan. I den här källtexten förekommer dock inte så många participkonstruktioner."

3.5.2. *Speciella problem vid översättningen av just denna text*

Förutom de typiska problemen som "alla" har vid översättning mellan dessa språk, så visar det sig att varje text ställer speciella problem. Det kan gälla terminologi, det kan gälla fraseologi, det kan gälla syntax eller något annat. Det kan t ex röra sig om sådana klassiska översättningsproblem, som hur man behandlar olika slag av kulturspecifika och/eller individuellt präglade företeelser i texten, såsom ord som betecknar kulturspecifika företeelser och kanske saknar motsvarighet i målspråket, idiomatiska uttryck och

metaforer. Det kan också gälla textens struktur - tankeuppbyggnad, sammanhangen, textens indelning i stycken och meningar, där källspråkets och målspråkets eventuellt olika konventioner kan kräva speciella lösningar vid översättning. Man kan också behandla översättningsproblem som betingas av textens formella egenskaper - rytm, rim, andra ljud-effekter, liksom dess speciella stilistiska egenskaper, t. ex. dialektala uttryck, användning av talspråk, slang, arkaismer och neologismer samt normbrott. Också problem av etisk karaktär kan tas upp, såsom behandlingen av brister i texten, t. ex. felaktigheter och illa skrivna texter. Många texter inom olika fackområden kräver ett omfattande terminologiskt arbete vilket kan redovisas dels i form av en genomgång av de principer som följts, dels i form av en lista över de termer som sammanställts eller utarbetats under översättningsarbetet.

Kommentaren bör redogöra för dessa problem, lämpligtvis kategoriserade. Det är naturligtvis viktigt att se till att problemen i möjligaste mån berörs redan i analysen av originaltexten, som ett eller flera specifika drag där. Om t ex terminologin visar sig vara ett problem, bör det av innehållsredogörelsen framgå vilket område texten behandlar, och i själva textanalysen bör det framgå vilken typ av ordförråd det gäller.

Det är svårt att här ge några generella regler eller råd för vad denna del av kommentaren ska avhandla. Meningen är ju här att du ska redogöra för de problem just du faktiskt har haft och hur du har löst dem.

Behandlingen av översättningsproblem bör bl a innehålla svar på följande frågor:

- vilket är problemet?
- varför är det ett problem?
- är det ett allmänt översättningsproblem eller gäller det just detta specifika språkpar i denna specifika riktning?
- gäller det endast vissa typer av texter?
- vilka möjliga lösningsalternativ finns det?
- vilket alternativ är att föredra här och varför?

När du ger exempel, tänk noga igenom att ge tillräckligt mycket av exemplet och det sammanhang det ingår i, så att läsaren kan förstå dina kommentarer och inte behöver titta efter varje exempels kontext genom att gå tillbaka till källtexten och till din översättning.

3.5.3. *Löpande kommentar*

Kommentaren till översättningen kan också, som ett alternativ eller som ett komplement, utformas som en löpande kommentar - då vanligen till ett kortare textavsnitt. Den löpande kommentaren har den fördelen att den gör det möjligt att kommentera de val man har gjort inom alla möjliga språkliga och stilistiska kategorier, utan att man behöver klassificera dem och sammanföra dem till överordnade kategorier, och utan att somligt behöver "bli över" för att man kanske inte kunde finna andra exempel att klassificera dem

tillsammans med. Å andra sidan blir vanligen den löpande kommentaren kortare och mindre fördjupad, och man riskerar att i större utsträckning upprepa sig i sina analyser. Den tematiskt ordnade kommentaren har bättre förutsättningar att nå en hög kvalitet och att bli intressant för läsaren.

Litteraturtips

Modeller för kontrastiv beskrivning svenska – andra språk: se ovan under avsn. 3.3.2

Modeller för att beskriva vad som sker vid översättning, t ex förändringar av olika slag: Baker 1992, Catford 1964 (även ett kapitel i Chesterman 1989 och i Venuti 2000), Fawcett 1997, Hatim & Mason 1990, 1997, Ingo 1991, fr a avsnitt 6.2, Munday 2001, Nord 1997, Vinay & Darbelnet 1958 (el senare; finns även ett kapitel i Chesterman 1989 och i Venuti 2000).

Exempel på forskares analys av översättningar, olika slag av översättningsproblem och deras lösningar: större arbeten/monografier är Enkvist 1991, Forsgren 1986, Gullin 1998, Huhtala 1995, Hygrell 1997, Kjær 1988, Lindquist 1989, Pankow 1993, Tidström 1999, Tråvén 1999, Wollin 1981. Volymmer med artiklar av olika forskare är: Englund Dimitrova 2000, Engwall & af Geijerstam 1983, Eriksson 1998, 2000, 2001, Kleberg 1998, Lönnqvist 1993.

Tidigare uppsatser/examensarbeten: uppsatser från tidigare studerande på översättarutbildningarna brukar finnas arkiverade på respektive institution, och kan ge en hel del idéer om vad man kan skriva om och vilken litteratur man kan använda. Vid Göteborgs universitet har man givit ut två volymer med studerandes examensarbeten, *Texter emellan 1, 2* (1999, 2000).

3.6. Bibliografi

I rent vetenskapliga verk brukar man numera i referenslistan ange endast sådan litteratur som man uttryckligen har refererat till i den löpande texten. För ett examensarbete, som en del av en utbildning och en grundval för examination, är det i stället möjligt att följa en annan princip, nämligen att ange all litteratur och andra källor som konsulterats under arbetets gång. Denna princip bör följas här, eftersom den gör det möjligt att för examinator att bedöma hur studenten förmått att på ett varierat och ändamålsenligt sätt använda sig av olika hjälpmedel.

Det kan då vara lämpligt att dela upp bibliografin i olika delar, t ex

- a. Källtext
- b. Referenser¹
- c. Övrig använd litteratur²
- d. Övriga källor³

---

¹ Dvs sådan litteratur som omnämns i den löpande texten.

² T ex ordböcker, uppslagsverk o dyl.

³ T ex konsultationer med experter.

4. Frågor kring typografisk uppställning

4.1. Ingående delar i uppsatsen

Se till att din sista version verkligen är helt komplett, alltså innehåller följande huvudsakliga delar:

- försättsblad
- innehållsförteckning
- resumé av arbetet
- presentation och analys av källtexten
- resultat av ev forskningsuppgift eller terminologisk undersökning
- källtexten
- din översättning
- översättningskommentaren
- avrundning
- bibliografi
- eventuella bilagor

Tänk på att om ditt arbete kommer att tryckas upp, sker det från det original som du lämnar ifrån dig - det blir alltså inte bättre än din egen sista version!

4.2. Försättsblad

Ditt examensarbete måste ha ett försättsblad. En mall för vilka uppgifter som ska finnas med där finner du längst bak i bilaga 1. Jfr också Backman (1985:70). I det senare arbetet från 1998 förespråkar Backman en delvis annan modell, se Backman 1998:197, där resumén/abstraktet står på omslagets första sida. Följ de anvisningar du får från din institution.

4.3. Innehållsförteckning

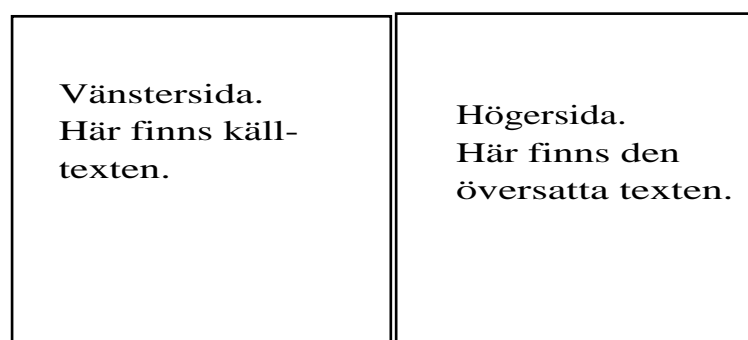
I din slutliga version måste du också ha en innehållsförteckning där alla rubriker du använt finns med, och med sidhänvisning. Den görs naturligtvis helt färdig allra sist, även om den bör finnas som en preliminär disposition på ett tidigt stadium (se ovan avsnitt 2.4). Ordbehandlingsprogram brukar ha en speciell funktion för att skapa en innehållsförteckning.

4.4. Rubriksystem

Vilket system du använder för dina rubriker väljer du själv. Över- och underrubriker kan markeras genom numrering och/eller olika stilsorter. Goda råd finner du i de gängse handböckerna för uppsatsskrivning, se Backman (1985, 1998). Viktigt är att vara konsekvent i sin typografi när man väl valt ett system.

4.5. Källtexten och den översatta texten

I examensarbetet ska naturligtvis ingå dels källtexten, dels din översättning av den. Den färdiga versionen av examensarbetet trycks vanligen upp dubbelsidigt. Källtexten ska då finnas på vänstersidor, och den motsvarande delen av den översatta texten på motstående högersida. På detta sätt gör du det möjligt för läsaren att lätt och direkt jämföra de båda texterna. Se figur 1!

Figur 1. Uppställning av källtexten och den översatta texten i examensarbetet.

Källtexten och din översatta text ska också vara försedda med radnumrering. När du i din kommenterande text ger exempel ur källtexten (och eventuellt din översatta text), ska du ange var i respektive text exemplet finns, genom hänvisning till sida och rad.

4.6. Exempel i texten

Exempel från din källtext och din översatta text kan förekomma i flera former i din kommenterande text.

4.5.1. Längre exempel

Är det frågan om ett mer omfattande exempel, såsom en sats, en mening eller mer, är det lämpligt att placera exemplet så att det tydligt avgränsas från din kommenterande text. Det kan göras t ex så här:

1.

Här skriver jag exemplet från källtexten som följs av en parentes med angivelse av varifrån exemplet är hämtat (kt⁴ sida:rad)

Rakt under det skriver jag min översättning (öt⁵ sida:rad)

Sådana längre exempel bör alltså dels numreras, antingen löpande genom hela kommentardelen, eller löpande inom ramen för varje kapitel, dels kan de lämpligen markeras också på annat sätt: här genom indragen vänstermarginal.

4.5.2. *Kortare exempel*

Om du i kommentardelen behandlar t ex ett enskilt ord ur källtexten eller ett kortare uttryck, kan detta i stället avgränsas från den kommenterande texten genom att sättas i annan stil (understruket eller kursiv), och din svenska översättning kan då avgränsas med vanliga citationstecken (") eller enkla citationstecken ('). Ett utdrag ur ett fiktivt examensarbete skulle då kunna se ut så här:

Som svenska ekvivalenter till det x-iska substantivet xxxxx (kt 33:25) anger Stora x-isk-svenska ordboken (1994) "yyyy" och "zzzz".

Samma principer kan du använda dig av om du i din kommentardel vill nämna t ex andra verk av samma författare som kanske inte finns översatta till svenska. Du kan då ge originalets titel i den löpande texten, med din egen översättning till svenska av titeln, markerad enligt ovan.

4.5.3. *Annat alfabete*

Om ett av dina språk använder ett annat alfabete än det latinska, kan du naturligtvis bibehålla detta i exemplen i din kommentardel, om ditt ordbehandlingsprogram gör detta möjligt. En annan möjlighet är att translitterera, vilket naturligtvis kan göra att texten i arbetet verkar mindre "avskräckande" för den läsare som inte kan läsa alfabetet i fråga (jfr ovan avsnitt 1.4!) Väljer du att translitterera, ska du i kommentardelen göra det efter den vedertagna vetenskapliga (biblioteks-) principen. Detta kan komma att innebära att du i din översättning tillämpar ett system (t ex för namn som förekommer), och i kommentardelen ett annat.

---

⁴ Förkortningen kt används här för att beteckna källtexten.

⁵ Förkortningen öt används här för att beteckna den översatta texten.

5. Att opponera på ett examensarbete

I delkursen examensarbete/specialarbete brukar det ingå att du ska opponera på en annan students uppsats på ett seminarium. Detta innebär att du ska granska arbetet och analysera det ur olika synvinklar, diskutera positiva och negativa sidor i hur arbetet genomförts och hur det presenterats, ställa frågor kring oklarheter osv. Du får naturligtvis tillgång till den uppsats du ska opponera på i förväg, så att du hinner förbereda dig. Backmans båda böcker (1985, 1998) innehåller mycket goda anvisningar om hur man förbereder och genomför en opposition: vilka aspekter man bör tänka på, hur man lägger upp oppositionen. Jag rekommenderar starkt att du läser hans råd; det som följer här nedanför är enbart en komplettering till dem, och ska ses som några aspekter som är specifika just för den genre vi diskuterar här, nämligen översättning med översättningskommentar.

Jämfört med flertalet andra uppsatser och akademiska arbeten, är examensarbetet på översättarutbildningen speciellt genom att det innehåller två huvudsakliga delar, av lite olika karaktär: dels översättningen, dels kommentardelen. Som opponerare ska du opponera på båda delarna, om inte opponentskapet är uppdelat på flera personer. I praktiken kommer du nog att finna att de båda delarna hänger nära samman, och att du kanske vill diskutera både vissa konkreta lösningar i måltexten och hur uppsatsens författare har kommenterat och analyserat dem i sin kommentardel.

Din genomgång av översättningen kan ta upp olika aspekter: du kan granska den i relation till källtexten och/eller enbart som en text på det givna målspråket. Du kan här samtidigt se hur analysen av källtexten i uppsatsen ser ut, om du tycker att den stämmer eller ej.

När det gäller måltexten och valet av översättningsprincip/övergripande översättningsstrategi är det viktigt att göra en skillnad i oppositionen mellan synpunkter på valet av princip som sådan och synpunkter på hur översättaren/ författaren har genomfört den rent konkret. Det kan ju hända att du tycker att författaren borde ha valt en annan princip (eller beskrivit den i andra teoretiska termer), men att du finner att översättningen i och för sig, utifrån den valda principen, är väl gjord och konsekvent. Då räcker det med att påpeka en gång att du hade föredragit en annan princip, och sedan i stället lyfta fram din positiva bedömning av hur principen är genomförd.

6. Slutord

Slutligen - i ditt examensarbete bör du undvika alla kommentar av typen "det låter inte bra, men jag kan inte komma på något bättre"! Ingen översättning eller översättare är perfekt, man måste alltid släppa igenom sådant man inte är nöjd med - men man behöver kanske inte påpeka det explicit...

**Lycka till med examensarbetet och med ditt fortsatta arbete som
översättare!**

7. Referenser

- Backman, Jarl. 1985. *Att skriva och läsa vetenskapliga rapporter*. Lund: Studentlitteratur.
- Backman, Jarl. 1998. *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur
- Baker, Mona & Kirsten Malmkjær (eds). 1998. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London/New York: Routledge
- Baker, Mona. 1992. *In Other Words. A Coursebook in Translation*. London: Routledge.
- Blomqvist, Lars Erik & Mats Löfgren (utg.) 1997. *Något att orda om*. Stockholm: Norstedts
- Catford, J. C. 1965. *A Linguistic Theory of Translation*. Oxford: Oxford University Press.
- Chesterman, Andrew (ed.) 1989. *Readings in Translation Theory*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Delisle, Jean, Hannelore Lee-Jahnke & Monique C. Cormier (eds). 1999. *Terminologie de la traduction*. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins
- Englund Dimitrova, Birgitta (utg.) 2000. *Översättning och tolkning. Rapport från ASLA:s höstsymposium Stockholm 5-6 november 1998*. Uppsala: ASLA
- Engwall, Gunnel & Regina af Geijerstam (utg.) 1983. *Från språk till språk*. Lund: Studentlitteratur
- Enkvist, Inger. 1991. *Om litterär översättning från spanska*. Göteborg.
- Eriksson, Olof. 1997. *Språk i kontrast: en jämförande studie av svensk och fransk meningsstruktur*. Göteborg: Akademiförlaget.
- Eriksson, Olof (utg.) 1998. *Språk- och kulturkontraster: om översättning till och från franska*. Åbo: Åbo Akademi.
- Eriksson, Olof (utg.) 2000. *Översättning och språkkontrast i nordiskt-franskt perspektiv*. (=Rapporter från Växjö universitet. Humaniora: 9). Växjö: Växjö universitet.
- Eriksson, Olof (utg.) 2001. *Aspekter av litterär översättning*. Växjö: Växjö University Press
- Fawcett, Peter. 1997. *Translation and Language. Linguistic Theories Explained*. Manchester: St. Jerome
- Forsgren, T. 1986. *Finska participattribut i svensk översättning*. Uppsala
- Gullin, Christina. 1998. *Översättarens röst. En studie i den skönlitterära översättarens roll med utgångspunkt i översättningar av Else Lundgren och Caj Lundgren*. Lund.
- Hatim, Basil & Ian Mason. 1990. *Discourse and the Translator*. London & New York: Longman
- Hatim, Basil & Ian Mason. 1997. *The translator as communicator*. London: Routledge
- Hellspong, Lennart & Per Ledin. 1997. *Vägar genom texten. Handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Hellspong, Lennart. 2001. *Metoder för brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur
- House, Juliane. 1977. *A model for translation quality assessment*. Tübingen.
- House, Juliane. 1997. *Translation quality assessment: a model revisited*. Tübingen: Narr.
- Huhtala, Paula. 1995. *Från teori till praktik. Analys av översättningar från finska till svenska*. Uleåborg.
- Hygrell, Dorothea. 1997. *Att översätta komik. En undersökning av funktionsändringar i tyska översättningar av svensk skönlitteratur*. Uppsala
- Ingo, Rune. 1991. *Från källspråk till målspråk. Introduktion i översättningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Kjär, U. 1988. *"Der Schrank seufzt". Metaphern in Bereich des Verbs und ihre Übersetzung*. Göteborg.
- Kleberg, Lars (red.) 1998. *Med andra ord. Tesxter om litterär översättning* Stockholm 1: Natur och Kultur.

- Koller, Werner. 1983/1992. *Einführung in die Übersetzungswissenschaft*. Heidelberg: Quelle & Meyer.
- Larsson, M. 1992. *Från tjeckiska till svenska. Översättningsstrategier för litterärt talspråk*. Stockholm
- Lindblad, Inga-Britt. 1998. *Uppsatsarbete. En kreativ process*. Lund: Studentlitteratur
- Lindquist, Hans. 1989. *English Adverbials in Translation*. Lund.
- Lönnqvist, Barbara (utg.) 1993. *Översättning som kulturöverföring. Rysk-svenska och svensk-ryska översättningsproblem*. Åbo: Åbo Akademi
- Magnusson, Gunnar. 1987. *Från tyska till svenska. Översättningsproblem i sakprosa*. Malmö: Liber
- Melin, Lars & Sven Lange. 1985. *Att analysera text. Stilanalys med exempel*. Lund: Studentlitteratur.
- Munday, Jeremy. 2001. *Introducing translation studies*. London: Routledge
- Newmark, Peter. 1988. *A Textbook of Translation*. New York...: Prentice Hall
- Nida, Eugene A. 1964. *Toward a Science of Translating*. Leiden: Brill
- Nida, Eugene A. & Charles R. Taber. 1969. *The theory and practice of translation*. Leiden: Brill.
- Nord, Christiane. 1997. *Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome
- Pankow, Alexander. 1993. *Prinzipien der literarischen Übersetzungsanalyse*. Umeå: Almqvist & Wiksell International.
- Schött, Kristina, Lars Melin, Hans Strand & Bodil Moberg. 1998. *Studentens skrivhandbok*. Stockholm: Almqvist & Wiksell
- Shuttleworth, Mark & Moira Cowie (eds). 1997. *Dictionary of Translation Studies*. Manchester: St. Jerome
- Snell-Hornby, Mary, Hans G. Hönl, Paul Kussmaul & Peter A. Schmitt (Hrsg.) 1999. *Handbuch Translation (2 verbesserte Auflage)*. Tübingen: Stauffenburg.
- Strömquist, Siv. 1998. *Uppsatshandboken*. Uppsala: Hallgren o. Fallgren
- Säfström, Carl Anders & Leif Östman. 1999. *Textanalys. Introduktion till syftesrelaterad kritik*. Lund: Studentlitteratur
- Tegelberg, Elisabeth. 2000. *Från svenska till franska: kontrastiv lexikologi i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Texter emellan 2. Examensarbeten vid översättarutbildningen 1998-2000. (=Översättningsstudier vid Göteborgs universitet 2)* Göteborgs universitet 2000: Reprocentralen
- Texter emellan. Examensarbeten vid översättarutbildningen 1997-98. (=Översättningsstudier vid Göteborgs universitet 1)* Göteborgs universitet 1999: Reprocentralen
- Tidström, Karin. 1999. *Cette fameuse Sonate des spectres... Une pièce de chambre d'August Strindberg en France: traduction et réception*. Stockholm: Stockholms universitet, Institutionen för franska och italienska
- Toury, Gideon. 1995. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins
- Tråvén, Marianne. 1999. *Don Giovanni – Don Juan: om översättning av musikaliskt bunden text. En studie av Mozarts Da Ponte-opera Don Giovanni i sex svenska översättningar*. Stockholm: Stockholms universitet
- Vehmas-Lehto, Inkeri. 1989. *Quasi-Correctness. A critical study of Finnish translations of Russian journalistic texts. (=Neuvostoliittoinstituutin vuosikirja N.o 31.)* Helsinki: Neuvostoliittoinstituuti.
- Venuti, Lawrence. (ed.) 2000. *The Translation Studies Reader*. London & New York: Routledge.

- Vinay, J.-P. & J. Darbelnet. 1958. *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Montréal, Québec: Beauchemin
- Wollin, Lars. 1981. *Svensk latinöversättning. I. Processen*. (=Samlingar utgivna av Svenska Fornskriftsällskapet. Häft. 251). Lund.

Bilaga 1

TOLK- OCH ÖVERSÄTTARINSTITUTET

LÄMPLIG TITEL PÅ EXAMENSARBETET
Författarens namn

Examensarbete för översättarutbildning i x-iska vid X universitet
X-terminen årtal
Handledare: Förnamn Efternamn och Förnamn Efternamn